

Ioan MACOVEI

Codrin MACOVEI

Dreptul contractelor de asigurare

**Ediția a II-a,
revăzută și adăugită**

Cuprins

Cuvânt-înainte	5
Argument pentru o nouă ediție	9
Abrevieri	11
TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA ASIGURĂRILOR	13
Capitolul I. Aspecte preliminare privind asigurările	15
1. Necesitatea sistemului de asigurări	15
2. Noțiunea de asigurare.....	17
Capitolul II. Apariția și dezvoltarea asigurărilor	19
1. Originea și evoluția asigurărilor.....	19
2. Reglementarea asigurărilor în România.....	26
3. Reglementări europene în materia asigurărilor	37
Capitolul III. Repere fundamentale privind asigurările	42
1. Funcțiile asigurării.....	42
2. Principiile asigurării	45
3. Clasificarea asigurărilor.....	47
Capitolul IV. Activitatea de supraveghere, control și protecție în domeniul asigurărilor	51
1. Autoritatea de Supraveghere Financiară	51
1.1. Înființare, obiective.....	51
1.2. Atribuții și prerogative	53
1.3. Organizare și funcționare	56
1.4. Sancțiuni.....	58
2. Biroul Asigurătorilor de Autovehicule din România	60
2.1. Noțiune, reglementare	60

2.2. Organizare și funcționare	61
2.3. Atribuții și competențe.....	62
3. Fondul național de protecție	70
3.1. Constituire, reglementare	70
3.2. Venituri, contribuții	71
4. Fondul de garantare a asiguraților	73
4.1. Constituire, reglementare, rol	73
4.2. Conducerea și administrarea Fondului	74
4.3. Resursele financiare.....	75
4.4. Procedura și condițiile de efectuare a plăților din disponibilitățile Fondului	77
4.5. Sancțiuni.....	81

TITLUL II. REGULI COMUNE PRIVIND CONTRACTUL DE ASIGURARE.....83

Capitolul I. Noțiuni generale privind contractul de asigurare	85
1. Definiția contractului de asigurare.....	85
2. Caracterele juridice ale contractului de asigurare.....	85
3. Elementele specifice contractului de asigurare	93
3.1. Interesul asigurării.....	94
3.1.1. Noțiunea și caracteristicile interesului asigurării.....	94
3.1.2. Natura juridică a interesului de asigurare	96
3.1.3. Titularul interesului de asigurare.....	97
3.2. Riscul asigurat.....	100
3.2.1. Noțiunea și caracteristicile riscului	100
3.2.2. Riscul obiectiv și riscul subiectiv	105
3.2.3. Riscuri constante și riscuri variabile.....	106
3.2.4. Riscuri legal neasigurabile.....	107
3.2.5. Valoarea și obiectul riscului	108

3.3. Suma asigurată.....	109
3.3.1. Noțiunea și caracteristicile sumei asigurate.....	109
3.3.2. Suma asigurată în asigurările de bunuri.....	110
3.3.3. Suma asigurată în asigurările de persoane și de răspundere civilă	111
3.3.4. Modificarea sumei asigurate.....	112
3.4. Prima de asigurare.....	113
3.4.1. Noțiunea de primă.....	113
3.4.2. Clasificarea primelor de asigurare	118
3.4.3. Indivizibilitatea primei	120
Capitolul II. Participanții în asigurări	122
1. Precizări prealabile	122
2. Părțile în contractul de asigurare	122
2.1. Asigurătorul	122
2.2. Asiguratul	125
2.3. Contractantul asigurării.....	126
2.4. Beneficiarul asigurării	127
2.5. Persoana cuprinsă în asigurare.....	129
2.6. Terțul prejudiciat	129
3. Intermediarii de asigurări.....	130
3.1. Noțiune, categorii, autorizare	130
3.2. Brokerii de asigurări.....	138
3.2.1. Compania de brokeraj.....	138
3.2.1.1. Definiție, autorizare.....	138
3.2.1.2. Funcționarea companiei de brokeraj.....	141
3.2.1.3. Mandatul de brokeraj.....	144
3.2.1.4. Suspendarea și retragerea autorizației de funcționare.....	145
3.2.2. Brokerul în asigurări	146
3.3. Instituția de credit și firma de investiții	147

3.3.1. Definiție, autorizare	147
3.3.2. Cerințe organizatorice	150
3.3.3. Mandatul de intermediere	151
3.3.4. Suspendarea și retragerea avizului	152
3.4. Agentul de asigurări	153
3.4.1. Definiție, tipuri	153
3.4.2. Dobândirea calității de agent	154
3.4.3. Funcționarea agentului de asigurări	155
3.4.4. Pierderea calității de agent	156
3.5. Asistentul de asigurări	157
3.5.1. Definiție, particularități	157
3.5.2. Dobândirea calității de asistent	157
3.5.3. Funcționarea asistentului de asigurări	158
3.5.4. Pierderea calității de asistent	159
Capitolul III. Formarea contractului de asigurare	160
1. Condițiile de validitate ale contractului de asigurare	160
1.1. Precizări prealabile	160
1.2. Capacitatea de a contracta	160
1.3. Consimțământul părților	164
1.4. Obiectul contractului	168
1.5. Cauza	170
2. Încheierea contractului de asigurare	172
2.1. Preliminarii	172
2.2. Informarea reciprocă a părților	172
2.2.1. Informarea asiguratului	172
2.2.2. Informarea asigurătorului	174
2.2.3. Analiza declarației de risc	175
2.2.4. Obligația asigurătorului de a încheia contractul	179
2.2.5. Momentul încheierii contractului	180

2.2.6. Importanța momentului și locului încheierii contractului.....	182
2.2.7. Încheierea contractului în formă electronică	182
2.2.8. Conținutul contractului	184
2.2.9. Durata contractului	186
2.2.10. Forma și proba contractului	188
2.2.11. Interpretarea contractului.....	190
2.2.12. Clauzele abuzive.....	194
2.2.12.1. Noțiune, fundament, reglementare.....	194
2.2.12.2. Condițiile privind calificarea clauzelor abuzive	195
2.2.12.3. Tipuri de clauze abuzive.....	196
2.2.12.4. Constatarea și sancționarea clauzelor abuzive	199
Capitolul IV. Efectele contractului de asigurare.....	201
1. Precizări prealabile	201
2. Drepturile și obligațiile părților până la ivirea cazului asigurat.....	201
2.1. Obligațiile asiguratului	201
2.1.1. Obligația de a furniza informații cu privire la risc.....	201
2.1.1.1. Influența modificării riscului asupra contractului.....	201
2.1.1.2. Întinderea obligației	203
2.1.1.3. Circumstanțe agravante de risc	203
2.1.1.4. Împrejurări cunoscute de asigurat	206
2.1.1.5. Forma comunicării.....	206
2.1.1.6. Sancțiunea neexecutării obligației de comunicare	206
2.1.2. Obligația de a plăti prima.....	207

2.1.2.1. Debitorul primei.....	207
2.1.2.2. Persoana îndreptățită să încaseze prima	209
2.1.2.3. Data plății.....	210
2.1.2.4. Locul plății	211
2.1.2.5. Modalitatea de plată.....	211
2.1.2.6. Proba plății.....	214
2.1.2.7. Sancțiunea neplății primelor	214
2.2. Drepturile asiguratului	215
2.2.1. Dreptul de a modifica contractul.....	215
2.2.2. Dreptul de a încheia asigurări suplimentare	216
2.3. Drepturile și obligațiile asigurătorului	216
3. Drepturile și obligațiile părților după producerea evenimentului asigurat	217
3.1. Obligațiile asiguratului	217
3.1.1. Obligația de a comunica producerea riscului	218
3.1.1.1. Noțiune, reglementare	218
3.1.1.2. Termenul comunicării	218
3.1.1.3. Persoanele care pot face comunicarea.....	219
3.1.1.4. Forma comunicării.....	219
3.1.1.5. Conținutul comunicării.....	220
3.1.1.6. Sancțiunea neexecutării obligației	220
3.1.2. Obligația de a furniza date și acte referitoare la evenimentul asigurat.....	221
3.2. Obligațiile asigurătorului	222
3.2.1. Obligația de a constata producerea evenimentului asigurat	222
3.2.1.1. Verificarea existenței obligației de plată.....	222
3.2.1.2. Determinarea cauzelor și împrejurărilor producerii pagubelor.....	224
3.2.2. Obligația de a plăti indemnizația de asigurare.....	225

4. Subrogarea asigurătorului.....	227
4.1. Noțiune, fundament.....	227
4.2. Condițiile subrogării.....	228
4.3. Efectele subrogării.....	230
Capitolul V. Încetarea contractului de asigurare.....	234
1. Precizări prealabile.....	234
2. Moduri generale de încetare a contractului de asigurare.....	234
2.1. Ajungerea la termen.....	235
2.2. Producerea evenimentului asigurat.....	235
3. Moduri speciale de încetare a contractului de asigurare.....	236
3.1. Denunțarea contractului.....	236
3.2. Rezilierea contractului.....	238
3.3. Nulitatea contractului.....	240
TITLUL III. FORME DE ASIGURĂRI CONTRACTUALE.....	243
Capitolul I. Asigurarea de bunuri.....	245
1. Precizări prealabile.....	245
2. Interesul asigurării.....	247
3. Efectele contractului.....	248
3.1. Obligațiile asiguratului.....	248
3.1.1. Obligația de a întreține bunul asigurat în condiții corespunzătoare.....	248
3.1.2. Obligația de a declara existența altor asigurări.....	249
3.1.3. Obligația de a lua măsuri pentru limitarea pagubelor.....	252
3.1.4. Obligația de a participa la constatarea pagubei.....	254
3.2. Obligațiile asigurătorului.....	255
3.2.1. Stabilirea cantitativă a pagubelor.....	255
3.2.2. Evaluarea pagubelor.....	256
4. Sisteme de acoperire a despăgubirilor.....	257

4.1. Sistemul acoperirii proporționale	258
4.2. Sistemul acoperirii primului risc	259
4.3. Sistemul acoperirii limitate.....	259
5. Încetarea contractului.....	260
6. Asigurarea obligatorie a locuințelor	261
6.1. Reglementare, domeniu de aplicare.....	261
6.2. Riscurile acoperite.....	263
6.3. Riscuri excluse.....	264
6.4. Încheierea contractului.....	265
6.5. Durata contractului.....	267
6.6. Efectele contractului	268
6.6.1. Obligațiile asiguratului	268
6.6.2. Obligațiile asiguratorului.....	270
6.7. Constatarea daunelor și plata efectivă a despăgubirilor	273
6.8. Încetarea contractului.....	274

Capitolul II. Asigurările de credite, garanții și pierderi

financiare	275
1. Precizări prealabile	275
2. Asigurarea de credite	277
2.1. Noțiunea de credit	277
2.2. Caracteristicile contractului de asigurare a creditului....	278
2.3. Elementele esențiale ale asigurării creditului	279
2.3.1. Riscul asigurat	279
2.3.2. Interesul asigurat	280
2.3.3. Prima de asigurare.....	281
2.3.4. Indemnizația de asigurare	282
2.4. Asigurarea creditelor de export.....	283
2.4.1. Cadrul instituțional	283
2.4.2. Polița de asigurare	285

2.4.3. Categoriile de riscuri asigurate.....	286
2.4.4. Durata de asigurare.....	286
2.4.5. Prima de asigurare.....	287
2.4.6. Indemnizația de asigurare.....	288
2.5. Asigurarea vânzării cu plata prețului în rate	288
2.6. Asigurarea creditului ipotecar	289
2.6.1. Acordarea creditului, reglementare	289
2.6.2. Clauzele obligatorii ale contractului de credit ipotecar.....	290
2.6.3. Garantarea creditului ipotecar	292
2.6.4. Efectele contractului de asigurare a imobilului ipotecat	293
2.6.4.1. Părțile contractului de asigurare	293
2.6.4.2. Durata asigurării.....	293
2.6.4.3. Riscurile asigurate	293
2.6.4.4. Plata primelor de asigurare	294
2.6.4.5. Cesiunea drepturilor din asigurare.....	294
2.6.4.6. Acordarea despăgubirilor.....	295
2.6.5. Executarea creanțelor ipotecare	295
3. Asigurarea de garanții	296
4. Asigurarea de pierderi financiare	297
Capitolul III. Asigurarea de răspundere civilă	299
1. Precizări prealabile	299
2. Tipuri de asigurări de răspundere	299
3. Asigurarea facultativă de răspundere civilă.....	300
3.1. Caracteristici generale	300
3.2. Părțile asigurării.....	301
3.3. Suma asigurată.....	302
3.4. Prima de asigurare.....	302
3.5. Excluderile de risc.....	303

3.6. Stabilirea și plata despăgubirii.....	304
3.7. Drepturile terțelor persoane păgubite	305
4. Asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto.....	306
4.1. Obiectul și sfera asigurării.....	306
4.1.1. Cadrul juridic	306
4.1.2. Domeniul de aplicare	308
4.2. Încheierea contractului RCA	309
4.2.1. Obligatorivitatea încheierii contractului RCA.....	309
4.2.2. Părțile contractului RCA.....	312
4.2.2.1. Asiguratul	312
4.2.2.2. Asigurătorul RCA	313
4.2.3. Cuprinsul contractului RCA	317
4.2.4. Durata contractului RCA.....	318
4.2.5. Dovada contractului RCA	318
4.2.6. Prima de asigurare.....	319
4.2.7. Sistemul <i>bonus-malus</i>	320
4.2.8. Decontarea directă.....	322
4.3. Răspunderea asigurătorului RCA	324
4.3.1. Sfera răspunderii asigurătorului RCA.....	324
4.3.2. Riscurile acoperite.....	325
4.3.3. Riscuri excluse	328
4.4. Efectele contractului RCA.....	330
4.4.1. Obligațiile asiguratului	330
4.4.2. Obligațiile asigurătorului RCA	332
4.4.3. Drepturile persoanei prejudiciate.....	335
4.5. Avizarea și constatarea prejudiciilor.....	336
4.5.1. Avizarea daunei	336
4.5.2. Stabilirea prejudiciilor	337
4.5.3. Constatarea amiabilă de accident	338
4.6. Stabilirea și plata despăgubirilor	339

4.6.1. Cuantumul despăgubirilor.....	339
4.6.2. Procedura acordării despăgubirilor	341
4.6.3. Stabilirea despăgubirilor în cazul avarierii sau distrugerii vehiculului	343
4.6.4. Dauna totală economică.....	345
4.6.5. Stabilirea despăgubirilor pentru lipsa de folosință a vehiculului avariat	346
4.6.6. Stabilirea despăgubirilor pentru avarierea sau distrugerea altor bunuri.....	347
4.6.7. Stabilirea despăgubirilor în caz de vătămare a integrității corporale, sănătății sau decesului.....	349
4.6.8. Plata despăgubirilor	351
4.7. Acțiunile în justiție	353
4.7.1. Acțiuni în pretenții	353
4.7.2. Acțiuni în regres.....	355
4.8. Suspendarea contractului RCA	356
4.9. Încetarea contractului RCA	357
4.10. Reînnoirea contractului RCA.....	359
5. Asigurarea obligatorie de răspundere civilă profesională pentru medici, farmaciști și alte persoane din domeniul asistenței medicale.....	359
5.1. Sediul materiei, particularități	359
5.2. Acordarea asistenței medicale	360
5.3. Obținerea acordului informat al pacientului.....	362
5.4. Răspunderea civilă a personalului medical și a unităților sanitare.....	363
5.5. Obligatorivitatea încheierii asigurării de malpraxis.....	367
5.6. Procedura de stabilire a cazurilor de malpraxis.....	368
5.7. Stabilirea și acordarea despăgubirilor	370

5.8. Subrogarea asigurătorului	372
5.9. Prescripția actelor de malpraxis.....	373
Capitolul IV. Asigurarea de persoane.....	375
1. Precizări prealabile	375
2. Clasificarea asigurărilor de persoane.....	376
3. Părțile contractante	378
4. Desemnarea beneficiarului	379
5. Efectele contractului	380
5.1. Obligațiile asiguratului	380
5.1.1. Obligația de a furniza informații	380
5.1.2. Obligația de a plăti prima	380
5.1.2.1. Determinarea primei de asigurare	380
5.1.2.2. Prima de risc și prima nivelată.....	381
5.1.2.3. Rezerva de prime	382
5.2. Obligațiile asigurătorului	383
5.2.1. Obligația de informare	384
5.2.2. Obligația de a plăti indemnizația de asigurare.....	385
5.2.2.1. Persoanele îndreptățite să primească indemnizația	385
5.2.2.2. Cuantumul indemnizației.....	385
5.2.2.3. Cazuri privind exonerarea de plată a indemnizației	386
6. Încetarea contractului.....	388
7. Repunerea în vigoare a asigurării	389
8. Imprescriptibilitatea dreptului asigurătorului	390
TITLUL IV. REASIGURAREA.....	391
Capitolul I. Aspecte generale privind reasigurarea	393
1. Noțiune, finalitate	393
2. Evoluția reasigurării.....	394

3. Clasificarea reasigurărilor	395
4. Delimitarea reasigurării de alte operațiuni de asigurare	397
4.1. Coasigurarea.....	397
4.2. Retrocesiunea	400
Capitolul II. Contractul de reasigurare.....	401
1. Noțiune, variante, caractere juridice.....	401
2. Obiectul contractului de reasigurare	402
3. Trăsăturile contractului de reasigurare	403
4. Clauzele contractului de reasigurare	404
5. Efectele contractului de reasigurare.....	405
Capitolul III. Forme ale contractelor de reasigurare	408
1. Precizări prealabile	408
2. Tipuri de contracte proporționale	408
2.1. Contractul de reasigurare cotă-parte	409
2.2. Contractul de reasigurare excedent de sumă	410
3. Tipuri de contracte neproporționale	411
3.1. Contractul de reasigurare excedent de daună.....	412
3.2. Contractul de reasigurare excedent de rată a daunei.....	414
Bibliografie selectivă	415
Index.....	431

Ioan MACOVEI

Codrin MACOVEI

Dreptul contractelor de asigurare

**Ediția a II-a,
revăzută și adăugită**

Universul Juridic
București
-2026-

Capitolul I

Aspecte preliminare privind asigurările

1. Necesitatea sistemului de asigurări

Producția de bunuri materiale constituie baza existenței și evoluției societății omenești. Procesul de producere a bunurilor necesare societății presupune raporturi de interconținționare permanente între om și natura înconjurătoare, având un caracter continuu. Oamenii nu pot înceta să producă, după cum nu pot înceta să consume, reproducția socială desfășurându-se fără întrerupere.

Pe măsura dezvoltării științei și tehnicii, a cunoașterii umane, omul a pătruns tot mai mult tainele naturii, reușind s-o subordoneze. Dar în natură există o serie de fenomene a căror declanșare provoacă serioase daune și perturbări procesului de producție. Tot astfel, asemenea fenomene pot să apară și în cadrul vieții sociale.

Valorile materiale create în procesul muncii pot fi distruse uneori de forțele dezlănțuite ale naturii. Calamitățile cele mai frecvente sunt inundația, seceta, grindina, uraganul și cutremurul. Ele pot produce mari pagube materiale și chiar pierderi umane, tulburând desfășurarea normală a procesului de producție¹.

În afară de acțiunea forțelor naturii, activitatea economico-socială poate fi stânjenită și de diferite accidente, determinate de conduita oamenilor sau independent de voința acestora. De exemplu, incendiile, exploziile, catastrofele din timpul transportului,

¹ A se vedea D. Popescu, I. Macovei, *Contractul de asigurare*, Ed. Junimea, Iași, 1982, p. 6 și urm.; I. Văcărel, F. Bercea, *Asigurări și reasigurări*, ed. a II-a, Ed. Expert, București, 1998, p. 21 și urm.

avariile la mașini și utilaje, intoxicațiile, epizootiile. De asemenea, în viața oamenilor apar evenimente dintre care, unele dorite, precum nașterea unui copil, căsătoria, ajungerea la o anumită vârstă, altele nedorite, întâmplătoare și posibile, cum ar fi accidentele, invaliditatea, bolile sau chiar inevitabile, prin survenirea decesului.

Ființa umană și patrimoniul său sunt amenințate, în cursul evoluției lor, de primejdii neprevăzute care le pot opri dezvoltarea, atinge integritatea sau nimici existența. Societatea omenească, resimțind aceste primejdii, a căutat metode eficiente de apărare pentru a contracara pierderile generate de calamități și accidente.

Pe plan general, societatea întreprinde măsuri de ocrotire a sănătății persoanelor, de protejare a bunurilor materiale și de prevenire a daunelor. Ele privesc acțiunile de regularizare a unor cursuri de apă, împădurirea terenurilor în pantă, plantarea unor perdele arborifere în calea curenților de aer, aplicarea de tratamente profilactice la oameni și animale, limitarea surselor de poluare a mediului înconjurător, realizarea unor construcții din materiale rezistente și ignifuge. Totodată, în cazul producerii unor evenimente distructive, se iau măsuri de limitare a pagubelor prin stingerea și localizarea incendiilor, a focarelor de infecții, săparea de șanțuri pentru scurgerea apelor rezultate din inundații, recuperarea unor materiale și îngrijirea suplimentară a culturilor calamitate.

Oricât de bine organizate și laborioase ar fi măsurile de apărare întreprinse de societate, ele au numai capacitatea de a limita frecvența riscurilor și proporțiile pagubelor. De aceea, oamenii trebuie să-și creeze anumite rezerve materiale și bănești din resurse proprii, la care să apeleze în caz de nevoie.

Rezervele materiale și bănești ar trebui astfel create, sub raportul mărimii lor, încât să asigure posibilitatea acoperirii tuturor riscurilor. Constituirea practică a unor asemenea rezerve este însă